

Vammaisneuvoston vastaus

Lausuntopyyntö vammaisneuvostolta henkilökohtaisen avun, erityisen osallisuuden tuen ja ammatillisen henkilökohtaisen avun palvelukohtaisesta 1.1.2025 voimaantulevan sääntökirjan sisällön osalta

Vammaisneuvoston jäsenet ovat tutustuneet palvelukohtaisen palvelusetelisääntökirjan luonnokseen ja lausuvat sen sisällöstä seuraavasti.

Vammaisneuvoston mielestä henkilökohtaisen avun ja erityisen osallisuuden tuki eivät käytännössä poikkea toisistaan. Tämän takia myös henkilökohtaisen avun myöntämisessä tulisi olla mukana sama asia tuen tarpeen ilmaisemisessa kuin on erityisen osallisuuden tuessakin.

Vammaisneuvosto esittää, että voimavararajaus poistetaan henkilökohtaisen avun tapauksessa ja otetaan käyttöön sama tahdon ilmaisemisen tapa kuin erityisen osallisuuden tuessakin. Vaihtoehtoisesti voisi asiakkaan tahdon ilmaisemisen keinot ottaa käyttöön myös henkilökohtaista apua myönnettäessä. Joka tapauksessa vammaisneuvoston mielestä asioiden erilainen hinnoittelu ei ole perustelua.

Neuvoston jäsenet ovat huolissaan siitä, että palveluiden liian yksilöidyt perusteet ja rajaukset ovat keino välttää palveluiden myöntäminen vammaisille henkilöille. Aiemman vammaispalvelulain henki ja periaatteet olivat kattavampia ja huomioivat kokonaisvaltaisesti vammaisten henkilöiden tarpeet. Jatkossa viranhaltija pystyy käyttämään avun myöntämisessä liikaa tulkinnan ja harkinnan varaisuutta sekä hyödyntämään ensisijaissäännöksiä.

Uuden työntekijän perehdyttämisjakson aikana avustajan tulisi saada kokonaisvaltainen kuva avustettavasta ja tämän mahdollisesta perheestä. Uusille avustajille olisi hyvä olla koulutusta työnkuvasta ja apuvälineiden käytöstä, mutta myös työntekijän ja työnantajan velvollisuuksista. Lakisääteisistä asioista tiedottaminen tulisi tehdä ymmärrettävästi.

Vammaisneuvosto korostaa koulutuksen tarpeellisuutta myös ei-ammattillisille henkilökohtaisille avustajille. Tämän voisi toteuttaa vaikka lyhyempänä perusmuotoisena. Työnantajan tulisi järjestää myös säännöllisin määräajoin täydennyskoulutusta kaikille avustajille.

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä valmennuksen palvelua.

Lopuksi vammaisneuvosto haluaa muistuttaa, että avustajan työssä on erityisen tärkeää, että vuorovaikutustaidot ovat hyvät. Neuvoston jäsenet toivovat, että työntekijää valitessa otetaan huomioon asiakkaan yksilölliset toiveet ja tarpeet.